

**UŞAK İL MERKEZİNDE GÖREVLİ
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN
İLKYARDIM BİLGİ SEVİYELERİNİN ARAŞTIRILMASI**

Hakan UŞAKLI*

Nihal CENGİZ**

ÖZET

İlkyardım, herhangi bir hastalık veya kaza sonucu sağlığı tehlikeye girmiş olan kişiye, durumunun kötüleşmesi amacıyla ilaçsız olarak yapılan ilk müdahaledir. İlköğretim okullarında öğrencilerin sağlığından birinci derecede sorumlu olan öğretmenlerin ilkyardım bilgi seviyeleri çok önemlidir. Uşak İl merkezinde görevli sınıf öğretmenlerinin yüzde 92'sinin ilkyardım konusunda yeterli bilgiye sahip oldukları bu çalışmada ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmenliği, İlkyardım.

ABSTRACT

CPR is first aid given to a person whose health is in immediate danger due to do illness or injure. It is the teacher who has notable responsibility on primary school students' health in schools, therefore they must have at least a minimal knowledge requirement skills to perform CPR. This study uncovers the knowledge of primary school teacher working in the province Uşak, Turkey. After the study it is 92 percent of primary school teacher have sufficient knowledge on CPR has been found.

Key Words: Elementary Education, Health Science.

***

GİRİŞ

Zamanında ve doğru şekilde yapılan ilkyardım uygulamaları ölümleri ve sakatlıkları azaltmaktadır. Maalesef ülkemizde ilkyardım hizmetleri yetersizlikler nedeni ile çok sayıda insanımız ya yaşamını yitirmekte, ya yaşamlarını özürülü olarak sürdürmek zorunda kalmakta ya da iyileşmeleri güçleşmektedir.¹

İlkyardım, genellikle bir kaza sırasında yaralılara yapılan ilk müdahaledir. Bu müdahale sıklıkla yaralının en yakınında bulunan bir kişi tarafından yapılır. İlkyardımı uygulayan kişiler her zaman sağlık personeli

---

* Araştırma Görevlisi Afyon Kocatepe Üniversitesi Uşak Eğitim Fakültesi

** Öğretim Görevlisi Afyon Kocatepe Üniversitesi Uşak Sağlık Yüksek Okulu

¹Birsen Yürügen, *Afetlerde Hemşirelik Bakımı ve İlkyardım*, A.Ö.F. Yayınları, 1992, s.3

olamayacağına göre; ilkyardım uygulamalarında ilaç kullanımı ve tıbbi müdahale söz konusu değildir. İlkyardımın amacı hasta ve yaralının tedavisi değil, bu kişinin sağlık durumunun daha kötüye gitmesini engellemektir. İlkyardımın alanı dar ve kısıtlıdır. Kaza yerinde başlar, yaralıların sevki sırasında devam eder. Yaralının gittiği sağlık merkezinde tıbbi tedavinin başlamasıyla sona erer. Kaza yerine çabuk gitmek ve anında girişimde bulunmak ilkyarımda oldukça önemli bir konudur.²

Bir çok kez ilkyardıma gerektiren durumlar ani olarak ortaya çıkarlar. Herhangi bir kazada yaralanmalar, kırık çıkıklar, kanamalar, bayılmalar, elektrik çarpması sonucu solunum durması v.s. olabilir. Bu gibi durumlarda doktor gelmeden önce veya hastahaneye sevk ederken alınacak bazı tedbirler çok insanın hayatını kurtarır. Şüphesiz ilkyardım bilgisinin önemi büyüktür. Bu yüzden ki toplumdaki her bireyin ilkyardım konusunda bilgi sahibi olması çok önemlidir.³ Yapılan araştırmalarda kazalardan sonra ölümlerin %10'unun ilk 3 ile 5 dakikada %54,66'sının ise ilk 30 dakika içerisinde meydana geldiği saptanmıştır.⁴

Öğrenci sağlığında birinci sorumluluk aileye ait ise de aile dışında öğrencinin sağlığında anahtar kişi öğretmenlerdir. Öğretmenler okulda meydana gelecek bir kaza veya yaralanmada öğrenciye yardım edebilecek ilk kişidir. Bu yüzden temel olan ilkyardım kurallarını bilmelidirler. İlkyarımda en önemli kural hayat kurtarıcı olmaktır. Her türlü hayati tehlike hakkında kişiler bilgilendirilmelidir.⁵

Okullarda kaza yerine ilk ulaşan kişilerin başında öğretmenlerin geldiği varsayılırsa; yaralıya ilk müdahale açısından bu ilk ulaşan kimselerin ilkyardım konusunda bilgi düzeylerinin yüksek olması gerekmektedir.

YÖNTEM

Bu araştırmada Uşak il merkezinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin ilkyardım konusunda bilgileri saptanması amaçlanmıştır. Bu amaca uygun olarak araştırmacılar tarafından sınıf öğretmenleri için ilkyardım bilgisini ölçmek amacıyla 30 soruluk anket uygulanmıştır. Anketin ilk 5 sorusu bağımsız değişkenleri gösteren tanıma soruları diğer 25'i ise bilgi sorularından oluşmuştur. Bilgi soruları genel ilkyardım bilgisini ölçmeye yönelik sorulardır. Anket toplam random olarak Uşak merkezde

² Nazmi Bilir, *Temel İlkyardım Bilgisi*, Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı Yayınları No: 98/10, Ankara, 1998, s. 3.

³ Şahap Parşıl, *Sağlık Bilgisi*, Millî Eğitim Yayınevi, Ankara, 1985, s. 120.

⁴ Ufuk Beyazova (Editör), *Öğretmenler için Sağlık Bilgisi El Kitabı*, 1986, s.34.; C.E. Turner, H.B. Randall, S.L. Smith, *School Health and Health Education*, 1970.

⁵ H.D. Grand, R.H. Murray, J.D., Bergeron, *Emergency Care*, Robert J. Brady Co., Bowie, Maryland, third ed., 1982.

bulunan okullardan belirlenen 150 öğretmene (hem okullar hem de öğretmenler random belirlenmiştir) teke tek görüşme yöntemi ile uygulanmıştır. Anket soruları kolay değerlendirmesi amacıyla gruplandırılmış ilkyardım bilgi seviyesi, cinsiyet, kıdem, eğitim düzeyi değişkenleri arasındaki ilişkiler bilgisayarda SPSS ortamında t testi, ANOVA yapılarak incelenmiştir.

BULGULAR:

Tablo 1. Sınıf Öğretmenlerinin İlkyardım Bilgi Seviyeleri

Bilgi Düzeyi	n	% Geçerli (%)	Toplam(%)
zayıf (6-15)	12	8,0	8,0
iyi (16-25)	114	76,0	84,0
çok iyi (26-üst)	24	16,0	100,0
Toplam	150	100,0	100,0

n:150 Ort.:3,08 s:0,48

Tablo 1’de sınıf öğretmenlerinin ilkyardım bilgi seviyeleri verilmiştir. Bilgi seviyeleri iyi ve çok iyi olan öğretmenler tüm öğretmenlerin %92’sini oluşturmaktadır.

Tablo 2. Sınıf Öğretmenlerinin İlkyardım Bilgisinin Cinsiyet Yönünden Karşılaştırılması

İlkyardım Bilgisi	cinsiyet						t
	kadın			erkek			
	n	ort	s	n	ort	s	
	61	3,10	0,47	89	3,07	0,50	0,38

*P<0,05

Tablo 2’den anlaşılacağı üzere cinsiyet yönünden sınıf öğretmenlerinin ilkyardım bilgileri konusunda anlamlı bir farka rastlanamamıştır.

Tablo 3. Sınıf Öğretmenlerinin İlk Yardım Bilgisinin Eğitim Düzeyi Yönünden Karşılaştırılması

İlk Yardım Bilgisi	Eğitim Düzeyi						t
	Önlisans			Lisans			
	n	ort	s	n	ort	s	
	112	3,04	0,46	37	3,22	0,53	-1,97*

*P<0,05

Tablodan da anlaşılacağı üzere önlisans ve lisans mezunu öğretmenlerin ilk yardım bilgi düzeyleri arasında *P<,05 düzeyinde anlamlı fark vardır. Lisans mezunu öğretmenlerin ilk yardım bilgi seviyeleri daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Değişkenlerden biri de “daha önce ilk yardım kursu alıp almamak” üzerine belirtilmiş değişkendir. İki grubun ortalamaları arasındaki fark (x1-x2) 0,15’dir. Ancak ilk yardım kursu alan öğretmenler lehine olan bu fark *P<,05 düzeyinde anlamlı değildir.

Tablo 4. İlk Yardım Bilgisi ile Kıdem Arasında İlişkiler İçin Bir Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

İlk Yardım Bilgisi	Varyans Kaynakları	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F
Başarı Durumu	Gruplar Arası	2	1,95	,97	4,31*
	Grup İçi	146	33,09	,22	
	Toplam	148	35,04		

*P<0,05

İlk yardım bilgisi ile kıdem arasında p<,05 düzeyinde anlamlı farka rastlanmıştır. Farkların kaynağını saptamak amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonuçları tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 5. Kıdem Açısından İlk Yardım Bilgisine İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları

Ortalamalar	Kıdem	1(0-5 yıl)	2(6-15 yıl)	3(16-üst yıl)
3,44	1 (0-5 yıl)		*	*
3,14	2 (6-15 yıl)			*
3,00	3 (16-üst)			

*P<0,05

Tablodan da anlaşılacağı üzere polis memurlarının çalışma süreleri ve ilkyardım bilgi düzeyleri arasında ters yönde anlamlı fark vardır. Çalışma süresi arttıkça ilk yardım konusunda bilgi düzeyleri azalmaktadır.

SONUÇ:

Sınıf öğretmenleri eğitimin temelinde bulunan önem kişilerdir. Günün uzun bir kısmında okulda bulunan öğrencilerin sağlık durumları tehlikeye düştüğünde ilk müdahalede bulunacak olan kişiler öğretmenlerdir. Uşak İl merkezindeki sınıf öğretmenlerinin ilkyardım konusundaki bilgi düzeylerinin %92 dolayında başarılı olması sevindirici bir durumdur. Ancak özellikle daha kıdemli öğretmenlerin daha yüksek başarı seviyesine ulaşmak için ilkyardım konusunda kursların, seminerlerin, konferansların sayısının artırılmasının daha iyi olacağı düşünülmektedir. Ayrıca verilecek ilk yardım kurslarının etkililiklerinin değerlendirmek açısından, kurs öncesi ve kurs sonrasında öğretmenlerin bilgi düzeylerinin tekrar ölçülmesi gerekmektedir.